

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

การพัฒนาการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่มของผู้ปลูกมะพร้าว

เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

**Development of Production, Marketing and Group Setting by Coconut Growers
in Bang khun thian District of Bangkok Metropolis**

เบญจรัตน์ เทพนครงค์ (Benjarat Thepnarong)* บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)**

พรชูลี นิลวิเศษ (Pornchulee Nilvises)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) บริบทของชุมชน (2) ข้อมูลพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวิถีชีวิตเกษตรกร (3) สภาพการผลิต การแปรรูป และการตลาดมะพร้าว (4) สภาพการรวมกลุ่ม ความคิดเห็น ความพึงพอใจ และการมีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าว (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว (6) แนวทางการพัฒนา การผลิต การตลาด และรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว

กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวเขตบางขุนเทียนจำนวน 67 ราย โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด และกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ ผู้นำชุมชน และเกษตรกรจำนวน 12 ราย โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบ สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สันทนากลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบริบทชุมชน และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสุดค่าสูงสุดค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) เขตบางขุนเทียนเป็นพื้นที่ราบลุ่มมีพื้นที่ติดทะเล ดินมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การปลูกมะพร้าวและ ไม้ผล (2) เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 56.13 ปี ส่วนใหญ่จบระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสบการณ์ปลูกมะพร้าวเฉลี่ย 9.69 ปี มีพื้นที่ปลูก มะพร้าวเฉลี่ย 7.58 ไร่ มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.87 คน รายได้ของครัวเรือนจากภาคการเกษตรเฉลี่ย 72,491.34 บาท/ปี เกษตรกร มากกว่าครึ่งมีรายได้นอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 34,017 บาท/ปี การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรอยู่ในระดับน้อย วิถีชีวิตเป็นแบบ สังคมชนบทมากกว่าสังคมเมือง (3) เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกมะพร้าวพันธุ์ก้นจีบ ต้นมะพร้าวมีอายุเฉลี่ย 8.62 ปี ได้ผลผลิตเฉลี่ย 1,365.97 ผล/ไร่/ปี ส่วนใหญ่ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 16-16-16 ในอัตราเฉลี่ย 17.66 กิโลกรัม/ไร่ ส่วนปุ๋ยอินทรีย์ส่วนใหญ่ใช้มูลวัว ในอัตรา เฉลี่ย 72.68 กิโลกรัม/ไร่ แหล่งศัตรูมะพร้าวที่พบมากที่สุดคือ แมลงคานาม เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายมะพร้าวทั้งผลผ่านทางพ่อค้า คนกลาง มีพ่อค้ามารับซื้อที่สวน ราคาจำหน่ายเฉลี่ยลูกละ 7.27 บาท (4) เกษตรกรรวมกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าวมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้าง มิตรภาพ ความสามัคคีและสัมพันธ์ภาพอันดีงาม และเพื่อให้กลุ่มสามารถส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถแก่สมาชิก และเป็น แหล่งถ่ายทอดและกระจายความรู้ให้แก่ผู้ปลูกมะพร้าวในชุมชน สมาชิกมีความพึงพอใจต่อการรวมกลุ่มอยู่ในระดับมาก สมาชิกมี ส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่มอยู่ในระดับปานกลาง (5) ปัญหาที่เกษตรกรพบมีเรื่องโรคและแมลง และเรื่องวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ต่อการดำเนินงานของกลุ่มในระดับมาก ส่วนข้อเสนอแนะส่วนใหญ่เสนอแนะให้แจกเตาบีบอย่างต่อเนื่องและต้องการมะพร้าว สายพันธุ์ใหม่ (6) แนวทางการพัฒนาเสนอให้พัฒนาคุณภาพผลผลิต แปรรูปผลผลิตและพัฒนาความรู้ความสามารถสมาชิกกลุ่ม

คำสำคัญ: การผลิตมะพร้าวอ่อน การตลาดมะพร้าวอ่อน การรวมกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าว เขตบางขุนเทียน

*นักศึกษาลัทธิศาสตร์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช benjee.kwang@gmail.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.keo@stou.ac.th

*** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช agasnpor@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study (1) community context (2) basic information on socio-economic, and lifestyle of coconut growers (3) production circumstance, coconut processing and marketing (4) circumstance of group setting, opinions, satisfaction and participation in group setting by coconut growers (5) problems and suggestions of coconut growers (6) directions toward production development, marketing and group setting of coconut growers.

The sample comprised 67 coconut growers in Bang khun thian District. Data was collected from all of the population and by purposive sampling, 12 samples were staff, community leader and growers. The instrument for data collection included structured interview, informal talk with groups, documents relating to community context as well as non participant observation. Data was analyzed by computer programs. Statistics used were frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean and standard deviation.

Research results were as follows. (1) As low land close to the sea, Bang khun thian District fertile soil is suitable for growing coconut and other fruit trees. (2) Most of growers' average age was 56.13 years and completed lower primary education. Their average experience in coconut growing was 9.69 years. Their average coconut growing area was 7.58 rai. Their average number of family member was 3.87 persons. The average household income from agricultural sector was 72,491.34 baht/year while the average income from non-agricultural sector was 34,017 baht/year. Their receiving agricultural information was at low level. Their lifestyle appeared to be rural society rather than urban society. (3) Most of them grew coconut Konjeep species. The average age of coconut tree was 8.62 years. Their average product was 1,365.97 coconut fruits/rai/year. Chemical fertilizer formula 16-16-16 was widely used. The average ratio of chemical fertilizer utilization was 17.66 kg/rai while organic fertilizer which was cow dung was used at the average ratio 72.68 kg/rai. The most found pest was coconut hispine beetle. Most of them sold out the whole coconut fruits through middlemen who came to buy coconuts in their plantation. The average price was 7.27 baht/fruit. (4) The purpose of coconut growers' group setting was to build friendship, unity and favorable relations which would enable the group to promote members' capacity development, as source of knowledge transfer and knowledge dissemination to coconut growers in community. Members' satisfaction towards group setting was at high level. However, members' participation in their group operation was at medium level. (5) Their problem regarding diseases, insects and insufficient of materials for the group operation was at high level. For suggestion, most of them would like to continuously receive ascodes hispinarum boucek and also new coconut variety. (6) In terms of directions for development, they suggested products quality and products processing be improved. Knowledge and capacity building of group members should be developed as well.

Keywords: Young Coconut Production, Young Coconut Marketing, Group Setting By Coconut Growers, Bang khun thian District

*นักศึกษาลัทธิสุตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช benjee.kwang@gmail.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.keo@stou.ac.th

*** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช agasnpor@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

บทนำ

มะพร้าว เป็นพืชที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจพืชหนึ่งของประเทศไทย เนื่องจากคนไทยรู้จักใช้เนื้อมะพร้าวในการบริโภคเป็นอาหารทั้งคาวและหวานในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีการปลูกกันอย่างกว้างขวาง คนไทยรู้จักและยึดเป็นอาชีพมานาน มะพร้าวที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นสายพันธุ์มะพร้าวห้าว ผลแก่ของสายพันธุ์มะพร้าวห้าวใช้ประกอบอาหารคาวหวานต่างๆ ส่วนมะพร้าวอีกสายพันธุ์หนึ่งที่น่าสนใจคือสายพันธุ์มะพร้าวอ่อน เดิมนิยมปลูกไว้ในบริเวณบ้านเพื่อเป็นไม้ประดับและให้ความร่มรื่นเท่านั้น ปัจจุบันมะพร้าวอ่อนจึงเป็นพืชที่นิยมบริโภคทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เนื่องจากมะพร้าวอ่อนของไทยมีรสชาติที่หอมหวานดีกว่าประเทศคู่แข่งที่สำคัญ เช่น ประเทศฟิลิปปินส์หรือศรีลังกา รวมทั้งนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยก็นิยมรับประทาน ทำให้ประเทศไทยมีการส่งมะพร้าวออกไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศทั้งในรูปแบบสด และแปรรูป นอกจากนี้มะพร้าวอ่อนยังเป็นผลไม้ที่น่าสนใจในหลายลักษณะ กล่าวคือมะพร้าวอ่อนสามารถตัดขายได้ตลอดทั้งปี ประมาณ 18 ครั้งต่อปี (กลุ่มเกษตรสัญจร, 2541: 63) ทำให้สามารถขายได้ตลอดปีเช่นเดียวกับส้ม สับปะรด แตงโม อีกทั้งการปลูกมะพร้าวยังมีต้นทุนต่ำ ดูแลรักษาได้ง่ายให้ผลเร็ว และมีรายได้ประจำ ส่งผลให้เกษตรกรเริ่มหันมาสนใจทำการปลูกมะพร้าวเพื่อการค้ากันมากขึ้น พื้นที่ปลูกมะพร้าวอ่อนที่ทำการค้าแหล่งสำคัญของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดนครปฐม สมุทรสาคร สมุทรสงคราม และราชบุรี (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2538: 1)

เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร เป็นอีกแหล่งหนึ่งที่มีการทำสวนมะพร้าว โดยมีพื้นที่ปลูกมะพร้าวอ่อน จำนวน 425 ไร่ ซึ่งถือเป็นพืชหลักของเกษตรกรที่ทำสวนภายในพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่มีทรัพยากรดินอันสมบูรณ์ของดินตะกอนซึ่งพัฒนามากับแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้ในดินดินสะสมธาตุอาหารไว้ค่อนข้างสูง รวมทั้งการมีพื้นที่ติดกับชายทะเลที่มักเกิดปรากฏการณ์น้ำขึ้นน้ำลง ทำให้ดินได้รับอิทธิพลจากความเค็มของน้ำกร่อยผสมผสานกัน ทำให้มะพร้าวที่เพาะปลูกในย่านนี้มีรสชาติหอมหวาน เป็นที่นิยมของผู้บริโภค ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน แต่ในช่วงที่ผ่านมาเกษตรกรได้ประสบกับปัญหาต่างๆ มากมาย ได้แก่ การระบาดของแมลงศัตรูมะพร้าว เช่น หนอนหัวดำ ดั๋งแรด แมลงดำหนาม ดั๋งวง ฯลฯ ปัญหาแหล่งน้ำเน่าเสีย การทะลักของน้ำเค็มเข้าสู่พื้นที่เกษตรในช่วงฤดูแล้ง ส่งผลให้ผลผลิตมีปริมาณลดลงเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังต้องประสบปัญหาราคา และผลผลิตตกต่ำซึ่งทำความเดือดร้อนให้แก่เกษตรกรผู้ทำสวนมะพร้าวเป็นอย่างมาก

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าวในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบแนวทางในการพัฒนาการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าวเพื่อทำให้กลุ่มเกิดความเข้มแข็ง และสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ผลผลิตมีคุณภาพดี มีตลาดรองรับสินค้า และเกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาบริบทของชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
2. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลด้านเศรษฐกิจ สังคม และวิถีชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว
3. ศึกษาสภาพการผลิต การแปรรูป และการตลาดของมะพร้าว ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

4. ศึกษาสภาพการรวมกลุ่ม ความคิดเห็น ความพึงพอใจ และการมีส่วนร่วม ในการรวมกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าว
5. ศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
6. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการผลิต การตลาด และรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว เขตบางขุนเทียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

1. เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว จำนวน 67 ราย ทำการเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมดโดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

2. เจ้าหน้าที่ ผู้นำชุมชน และเกษตรกรจำนวน 12 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการกำหนดแบบเจาะจง โดยสนทนากลุ่มอย่างไม่เป็นทางการกับเจ้าหน้าที่เกษตรฝ่ายพัฒนาชุมชน จำนวน 1 ราย ผู้นำชุมชน 1 ราย อาสาสมัครเกษตรจำนวน 1 ราย เกษตรหมู่บ้านจำนวน 4 ราย เกษตรกรทั่วไป 4 ราย และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จำนวน 1 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม 2) สภาพการผลิต การแปรรูป การตลาดมะพร้าวอ่อน 3) การรวมกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าว เขตบางขุนเทียน 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว เขตบางขุนเทียนกรุงเทพมหานคร

2. เก็บข้อมูลจากเอกสาร การคัดเลือกเอกสาร กำหนดให้มีความเกี่ยวข้องกับ บริบทชุมชนเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวเขตบางขุนเทียน

3. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมโดยสังเกตในประเด็น ดังนี้ (1) สังเกตวิถีชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวในเขตบางขุนเทียน (2) สังเกตวิธีการปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว และการตลาดของผู้ปลูกมะพร้าว

4. การสนทนากลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ โดยมีประเด็นในการสนทนา ดังนี้ (1) จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของการรวมกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าว (2) การเพิ่มคุณภาพ และมูลค่าสินค้า (3) ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่ม (4) แนวทางการพัฒนาการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าว

ผลการวิจัย

1. บริบทชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

1.1 ข้อมูลด้านกายภาพ แบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 2 แขวงได้แก่ แขวงท่าข้าม และแขวงสามตำรา สภาพภูมิประเทศได้รับอิทธิพลจากลมทะเล ลักษณะของพื้นที่ราบลุ่มเป็นบริเวณระบายน้ำที่เอ่อล้นจากแม่น้ำเจ้าพระยา และมีน้ำทะเลหนุนสูง สภาพภูมิอากาศพื้นที่บริเวณนี้ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ทำให้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

ฝนตกชุกมากในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนกันยายน และได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือทำให้เกิดอากาศหนาวเย็น และแห้งแล้งในช่วงประมาณเดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคม

1.2 ข้อมูลด้านชีวภาพ พื้นที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ทั้งหมด 957 ครัวเรือน พื้นที่ 19,512 ไร่ พันธุ์พืชที่ปลูก/พันธุ์สัตว์เศรษฐกิจ ได้แก่ 1) พืชผัก เช่น ตะไคร้ พริกขี้หนูเม็ดเล็ก พริกขี้หนูเม็ดใหญ่ มะเขือเปราะ โหระพา 2) ไม้ดอก ไม้ประดับ ได้แก่ กล้วยไม้ 3) ไม้ผล ได้แก่ มะพร้าว ส้มเขียวหวาน ส้มโอ ส้มตำมะนาว กล้วยน้ำว้า ฯลฯ 4) ประมง ได้แก่ กุ้งขาว กุ้งกุลาดำ หอยแครง ปูทะเล ฯลฯ

1.3 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ จำนวนแรงงานภายในครัวเรือน 1-2 คน ภายนอกครัวเรือน 1-3 คน รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 180,000 บาท/ปี รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน 120,000 บาท/ปี แหล่งเงินเชื่อส่วนใหญ่จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ธนาคารอื่นๆ สหกรณ์ ญาติพี่น้อง และพ่อค้า

1.4 ข้อมูลด้านสังคม มีประชากร ทั้งหมด จำนวน 151,574 คน (สถิติเดือน เมษายน พ.ศ.2553) เป็น ชาย 72,520 คน หญิง 79,054 คน การประกอบอาชีพมีทั้งอาชีพการเกษตรกรรม การพาณิชย์กรรม โรงงานอุตสาหกรรม รับจ้าง และรับราชการ การนับถือศาสนาส่วนใหญ่ร้อยละ 98 นับถือศาสนาพุทธ

2. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

1) ด้านข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวมีเพศชายและเพศหญิงในปริมาณใกล้เคียงกันมีอายุเฉลี่ย 56.13 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าวเฉลี่ย 9.69 ปี 2) ด้านสภาพเศรษฐกิจ เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 9.39 ไร่ โดยมีพื้นที่ทำสวนมะพร้าวเฉลี่ย 7.58 ไร่ เกษตรกรมากกว่าครึ่งมีที่ดินเป็นของตนเอง เฉลี่ย 7.83 ไร่ เกษตรกรมากกว่าสองในห้ามีการเช่าพื้นที่ โดยเฉลี่ยเช่า 9 ไร่ ค่าเช่าเฉลี่ย 724.57 บาท/ไร่/ปี ลักษณะเอกสารสิทธิ์การถือครองส่วนมากมีโฉนดที่ดิน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.87 คน แรงงานด้านการเกษตร เฉลี่ย 2.09 คน รายได้ของครัวเรือนจากภาคการเกษตรเฉลี่ย 72,491.34 บาท/ปี เกษตรกรมากกว่าครึ่งมีรายได้นอกภาคการเกษตร โดยเฉลี่ย 34,017 บาท/ปี 3) ด้านสภาพสังคม เกษตรกรสามในสี่เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชนนอกเหนือจากกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าว โดยส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร เกษตรกรมากกว่าครึ่งเคยเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับมะพร้าว โดยเข้าร่วมประชุมเฉลี่ย 2.03 ครั้ง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อบุคคล พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ประเด็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ ผู้นำและคณะกรรมการกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าว เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขต และสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าว และอยู่ในระดับน้อยที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐจากหน่วยงานอื่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของจากสื่อมวลชน พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ โทรทัศน์ และอยู่ในระดับน้อยที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ อินเทอร์เน็ต 4) ด้านวิถีชีวิตของเกษตรกร วิถีชีวิตเป็นแบบสังคมชนบทมากกว่าสังคมเมืองการค้าเน้นกิจกรรมในชีวิตประจำวันของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความขยันในการทำเกษตร แต่เนื่องด้วยจากการเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ทำให้มีเกษตรกรบางส่วนออกไปประกอบอาชีพเสริมสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว ส่วนเกษตรกรที่ปลูกมะพร้าวเป็นอาชีพหลักในพื้นที่ มีการให้ความสำคัญกับการดูแลสวน โดยการออกไปทำสวนตั้งแต่ 7.00 น ถึงช่วงเวลา 11.00 น เครื่องอุปโภคและบริโภคในครัวเรือนส่วนใหญ่จะใช้วิธีการซื้อสินค้าที่ราคาไม่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

แพง โครงสร้างของครอบครัว และความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว เป็นแบบครอบครัวเดี่ยว อยู่กัน ครอบครัวละประมาณ 3-4 คน ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านและเครือญาติ มีการพบปะพูดคุยกันเป็นประจำ จะมีการช่วยเหลือกันตลอด ความเชื่อ และวัฒนธรรมของชุมชน เกษตรกรมีความเชื่อเรื่องการถือโชคลีลา การบนบานสารกล่าว และการทำบุญทำทาน

3. สภาพการผลิต การแปรรูป การตลาดมะพร้าวอ่อน

1) เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกมะพร้าวพันธุ์ผลหรือกันจิบ มีพื้นที่ปลูกเฉลี่ย 7.66 ไร่ มะพร้าวมีอายุเฉลี่ย 8.62 ปี การปลูกเป็นแบบทรงสวน ผังการปลูกเป็นแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีระยะห่างระหว่างต้นเท่ากับ 6x6 เมตร ส่วนใหญ่มีหลุมปลูกขนาด 30x30x30 เซนติเมตร ทำการปลูกมะพร้าวในฤดูฝน และได้ผลผลิตเฉลี่ย 1,365.97 ผล/ไร่/ปี 2) การดูแลรักษาต้นมะพร้าว เกษตรกร กำจัดวัชพืชเฉลี่ย 2.11 เดือน/ครั้ง ส่วนใหญ่ใช้วิธีลอกเลนในร่องน้ำขึ้นมากับวัชพืชบนแปลงมะพร้าวบางส่วนใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช การใส่ปุ๋ยส่วนใหญ่ใส่ในฤดูฝน เกษตรกรส่วนใหญ่ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 16-16-16 ในอัตราเฉลี่ย 17.66 กิโลกรัม/ไร่ ปุ๋ยอินทรีย์ส่วนใหญ่เกษตรกรใช้มูลวัว โดยใส่ในอัตราเฉลี่ย 72.68 กิโลกรัม/ไร่ แมลงศัตรูมะพร้าวที่พบมากที่สุดคือ แมลงค้ำหนาม รองลงมาคือ หนอนหัวดำ ตัวแตร ตัวงวง ตามลำดับ การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แตนเบียนไข่ และแตนเบียนหนอน ในการป้องกันกำจัดแมลงค้ำหนาม และหนอนหัวดำ กรณีมะพร้าวโดนตัวงวงทำลาย เกษตรกรจะทำการตัดและเผาทำลาย แต่มีเกษตรกรบางส่วนใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูมะพร้าว 3) การเก็บเกี่ยวมะพร้าว เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ไม้สอย สังเกตมะพร้าวที่พร้อมเก็บเกี่ยวด้วยวิธีนับอายุมะพร้าว และเก็บเกี่ยวผลผลิตห่างกันเฉลี่ย 21.42 วัน 4) การตลาดมะพร้าว เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายมะพร้าวทั้งผล ผ่านทางพ่อค้าคนกลาง โดยมีพ่อค้าแม่ค้ามารับซื้อที่สวน ราคาจำหน่ายเฉลี่ยลูกละ 7.27 บาท และเกษตรกรหนึ่งในห้ามีการแปรรูปมะพร้าว โดยส่วนมากจะแปรรูปเป็นน้ำมะพร้าวพร้อมดื่มและวุ้นมะพร้าว

4. การรวมกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าว เขตบางขุนเทียน

เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวมากกว่าครึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าว ซึ่งประกอบด้วยประธาน 1 คน คณะกรรมการ 6 คนและสมาชิก 27 คน

ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเป็นสมาชิกกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็นได้แก่ เพื่อสร้างมิตรภาพ ความสามัคคีและสัมพันธ์ภาพอันดีงาม และเพื่อให้กลุ่มสามารถส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถแก่สมาชิก และเป็นแหล่งถ่ายทอด และกระจายความรู้ให้แก่ผู้ปลูกมะพร้าวในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็นได้แก่ เพื่อสนองความต้องการพื้นฐานส่วนบุคคล เช่น การต้องการการยอมรับความรักและความปลอดภัย

ความพึงพอใจต่อการรวมกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก โดยอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็นได้แก่ ความพึงพอใจต่อวัตถุประสงค์ของกลุ่ม และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็นได้แก่ ความพึงพอใจต่อกิจกรรมแบบข้อบังคับกลุ่ม ความพึงพอใจต่อแผนการดำเนินงานของกลุ่ม และความพึงพอใจเกี่ยวกับการสื่อสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของกลุ่ม

การมีส่วนร่วมของกลุ่มโดยภาพรวมสมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่มอยู่ในระดับปานกลาง โดยอยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินงานกลุ่มและร่วมประชุม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

ฝึกอบรม อยู่ในระดับปานกลาง 4 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ การตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายของกลุ่ม และสนับสนุนเงินแรงงาน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว เขตบางขุนเทียนกรุงเทพมหานคร ต่อการพัฒนาการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่ม

1) ปัญหาด้านการผลิต ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดย พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ เกษตรกรพบปัญหาโรคและแมลง อยู่ในระดับน้อยที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาขาดแรงงาน 2) ปัญหาด้านการตลาดโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ ผลผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด อยู่ในระดับน้อยที่สุด 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาไม่มีแหล่งตลาดรับซื้อและการแปรรูป เช่น ขาดความรู้ ขาดวัตถุประสงค์ ขาดเงินทุน 3) ปัญหาด้านการรวมกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ วัสดุและอุปกรณ์ไม่เพียงพอ และอยู่ในระดับน้อยที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ ไม่มีผลตอบแทนแก่สมาชิกกลุ่ม

ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ เกษตรกรส่วนใหญ่เสนอแนะให้แจกแจงเป็นข้อๆอย่างต่อเนื่อง และต้องการมะพร้าวสายพันธุ์ใหม่ และเกษตรกรเสนอแนะให้เจ้าหน้าที่จัดหาพ่อแม่พันธุ์ต้นแบบเป็นสำหรับขยายต้นแบบสนับสนุนชาวนิดให้ติดผลมากและสนับสนุนสารชีวภัณฑ์ในการกำจัดศัตรูมะพร้าว (บีที) น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะแก่เกษตรกรด้วยกัน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ เสนอแนะให้สมาชิกร่วมมือกันและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ข้อเสนอแนะน้อยที่สุดคือ ให้เกษตรกรดูแลรักษาสวน ไม่ให้มีการระบาดของให้มีการกระจายข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง ให้กลุ่มเป็นตัวอย่างให้ผู้อื่นมาศึกษาดูงาน และเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้และให้เกษตรกรหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีโดยใช้สมุนไพรแทน

6. แนวทางการพัฒนาการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าวเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จากการวิเคราะห์ SWOT ได้แนวทางการพัฒนาดังนี้

6.1 ด้านการผลิต

1) ส่งเสริมโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐาน GAP 2) โครงการพาเกษตรกรศึกษาดูงาน แปลงเรียนรู้เกี่ยวกับการปลูกมะพร้าว 3) ส่งเสริมการใช้วิธีชีวภาพในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช 4) รัฐสนับสนุนโครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตมะพร้าว และการตลาดมะพร้าว 5) ส่งเสริมเทคโนโลยีการผลิตมะพร้าวให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น

6.2 ด้านการตลาดใช้กลุ่มเป็นช่องทางการจำหน่ายผลผลิต

6.3 ด้านการรวมกลุ่ม 1) ใช้กลุ่มเป็นช่องทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2) พัฒนาความรู้ความสามารถของสมาชิกกลุ่ม 3) สมาชิกกลุ่มเกษตรกรร่วมกันสร้างจิตสำนึกรักอาชีพทางการเกษตร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

1. **บริบทชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร** จากผลการวิจัย พบว่า เขตบางขุนเทียนมีสภาพแตกต่างจากพื้นที่ปลูกมะพร้าวในภาคกลาง เนื่องจากเป็นพื้นที่ติดทะเลทำให้สภาพดินมีความอุดมสมบูรณ์ แต่มีค่าความเค็มสูง ซึ่งเหมาะแก่การปลูกพืชที่ทนค่าความเค็มนี้ได้ เช่น ข้าว มะพร้าว ส้มเขียวหวาน และทำการประมง ทำให้พื้นที่ของเขตบางขุนเทียนบางส่วนยังคงเป็นพื้นที่การเกษตร และอีกสาเหตุหนึ่งคือ กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดผังเมืองให้พื้นที่เขตบางขุนเทียนเป็นพื้นที่สีเขียว ซึ่งกำหนดให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือเกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม สถาบันราชการ การสาธารณสุขและสาธารณสุขการเป็นส่วนใหญ่สำหรับการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่นให้ใช้ได้ไม่เกินร้อยละห้า และร้อยละสิบของที่ดินประเภทนี้ในแต่ละบริเวณ

2. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม และวิถีชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

ด้านข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวมีทั้งเพศชายและเพศหญิงในปริมาณที่ใกล้เคียงกันแสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันเพศหญิงต้องทำงานหารายได้ให้ครอบครัวเช่นเดียวกับเพศชายไม่ได้ดูแลเพียงงานบ้านเหมือนในอดีต และเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุค่อนข้างสูงคือมีอายุเฉลี่ย 56.13 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และมีประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าวเฉลี่ย 9.69 ปี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของฉันทปัญญพิทยกุล(2538: 104) ที่พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวอ่อนในอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนมากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีอายุเฉลี่ย 48.8 ปี แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนมากเป็นคนรุ่นเก่าโดยที่คนรุ่นใหม่ไม่ค่อยสนใจในอาชีพปลูกมะพร้าว ซึ่งอาจเป็นเพราะอยู่ใกล้ชุมชนเมืองมีทางเลือกของอาชีพมากขึ้น และอีกสาเหตุหนึ่งคือมีพื้นที่การเกษตรลดลงเนื่องจากการขยายตัวของชุมชนเมือง ด้วยสาเหตุเหล่านี้จึงทำให้อาชีพผู้ปลูกมะพร้าวในเขตบางขุนเทียนในอนาคตมีปริมาณลดลง

ด้านสภาพเศรษฐกิจ พบว่าเกษตรกรมีพื้นที่ปลูกมะพร้าวไม่มากโดยเฉลี่ย 9.39 ไร่ และมีเกษตรกรสองในห้าเช่าพื้นที่ปลูกมะพร้าว แสดงให้เห็นว่ามีการขยายตัวของชุมชนเมือง และจากผลการวิจัยรายได้ของครัวเรือนพบว่ามีรายได้จากภาคการเกษตรไม่สูงมากโดยเฉลี่ย 72,491 บาทต่อปี และมีเกษตรกรมากกว่าครึ่งต้องหารายได้อื่นนอกจากภาคการเกษตรซึ่งจะสอดคล้องกับพื้นที่ปลูกมะพร้าวที่มีปริมาณไม่มาก

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อย สาเหตุเนื่องมาจากเขตบางขุนเทียนเป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตเมืองซึ่งมีค่าครองชีพสูง ทำให้เกษตรกรไม่นิยมมีบุตรมากเพราะจะทำให้มีภาระการเลี้ยงดูบุตรสูง และเกษตรกรส่วนใหญ่อาศัยอยู่แบบครอบครัวเดี่ยว

จำนวนแรงงานด้านเกษตรภายในครัวเรือนน้อย อาจมี 2 สาเหตุคือ เป็นผลมาจากเกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อย และอีกสาเหตุหนึ่งคือสมาชิกในครัวเรือนส่วนหนึ่งไปประกอบอาชีพอื่น

ด้านสภาพสังคม พบว่าเกษตรกรมากกว่าครึ่งไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใดๆภายในชุมชน ส่วนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มก็มีการร่วมกิจกรรมกลุ่มไม่มาก และการรับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรยังอยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรไม่ค่อยให้ความสนใจกับการรวมกลุ่มเกษตรกร อาจเป็นเพราะยังไม่เห็นประโยชน์ของการรวมกลุ่ม และส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรุ่นเก่าจึงทำการเกษตรและการตลาดแบบที่เคยปฏิบัติมา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรจากสื่อมวลชน พบว่า เกษตรกรได้รับข่าวสาร จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ ผู้นำและคณะกรรมการกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าว เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขต และสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าว อยู่ในระดับปานกลางเป็นเพราะพื้นที่มีขนาดใหญ่ เกษตรกรอาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจาย ทำให้การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารทำได้ไม่ทั่วถึง ส่วนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ของรัฐจากหน่วยงานอื่นอยู่ในระดับน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะ บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานอื่นมีความเกี่ยวข้องกับเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวน้อย

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรจากสื่อมวลชน พบว่า เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากทางโทรทัศน์อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากเกษตรกรทุกครัวเรือนมีโทรทัศน์อยู่ประจำบ้าน จึงมีการรับรู้ข่าวสารผ่านทางโทรทัศน์มากกว่าทางสื่ออื่น ส่วนอินเทอร์เน็ตเกษตรกรรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับน้อยที่สุดเป็นเพราะ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นคนรุ่นเก่า ไม่มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต

3. สภาพการผลิต การแปรรูป การตลาดมะพร้าวอ่อน

จากผลการวิจัยสภาพการผลิต พบว่า สายพันธุ์มะพร้าวที่เกษตรกรนิยมปลูกคือพันธุ์ผลรี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกิตติศักดิ์ พูนสิน (2546: 22) ที่พบว่าพันธุ์ที่นิยมปลูกเป็นการค้ามากที่สุดคือพันธุ์ผลรีหรือกันจิบเนื่องจากให้ผลดก และกะลาหนาไม่แตกง่าย

พื้นที่ปลูกมะพร้าวจะมีการยกดินขึ้นเป็นคันร่อง เนื่องจากเขตบางขุนเทียนเป็นพื้นที่ลุ่มและมีระดับน้ำใต้ดินสูงเนื่องจากเป็นพื้นที่ติดทะเล ซึ่งสอดคล้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร (2537: 21) ที่พบว่าเกษตรกรในพื้นที่ปลูกในพื้นที่ลุ่ม มีระดับน้ำใต้ดินสูงหรือมีน้ำจืดและ จำเป็นต้องยกดินขึ้นเป็นคันร่องสูงจากระดับน้ำสูงสุดประมาณ 60 เซนติเมตร และสอดคล้องกับนิวัตรชน ดันไล้ (2548: 48) ที่พบว่าเกษตรกรในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีการปลูกแบบขรูงเหมือนกัน สำหรับระยะห่างระหว่างต้นที่เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกคือ 6x6 เมตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของธนากรณ์ เทียงน้อย (2547: 9) นิวัตรชน ดันไล้ (2548: 13) และกรมส่งเสริมการเกษตร (ม.ป.ป.: 37) พบว่าระยะปลูกที่เหมาะสมของมะพร้าวต้นเดี่ยว คือ 6x6 เมตรเพราะเป็นระยะที่เหมาะสมที่สุด ทำให้ได้จำนวนต้นมากและไม่บังร่มกัน

เกษตรกรส่วนใหญ่เตรียมหลุมปลูกมะพร้าวขนาด 30x30x30 เซนติเมตร ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษากิตติศักดิ์ พูนสิน (2546: 28) พบว่า หลุมปลูกมะพร้าวมาตรฐานควรกว้าง 1 เมตร ยาว 1 เมตรและลึก 1 เมตร และขัดแย้งกับกรมส่งเสริมการเกษตร (2537: 10) อธิบายว่าควรเตรียมหลุมในฤดูแล้ง ขุดหลุมขนาด 50x50x50 ซม. ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรบางขุนเทียนไม่มีการเตรียมหลุมหรือรองก้นหลุมด้วยปุ๋ยอินทรีย์หรือกาบมะพร้าว ก่อนปลูก จึงใช้หลุมปลูกที่มีขนาดพอดีกับผลมะพร้าว การที่เกษตรกรบางขุนเทียนไม่รองก้นหลุมอาจเป็นเพราะดินมีความอุดมสมบูรณ์และมีความชื้นเพียงพอต่อการเจริญเติบโตของต้นมะพร้าว

การดูแลใส่ปุ๋ยพบว่าเกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 16-16-16 เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งขัดแย้งกับกิตติศักดิ์ พูนสิน (2546: 30) ที่กล่าวว่า ปุ๋ยเคมีที่ใส่ในมะพร้าวอ่อนสูตรที่มีสัดส่วนเหมาะสมคือสูตร 13-13-21 ส่วนปุ๋ยอินทรีย์เกษตรกรใส่ในอัตราเฉลี่ย 72.68 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งขัดแย้งกับกรมส่งเสริมการเกษตร (ม.ป.ป.: 39) ที่กล่าวว่า การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ควรใส่ในอัตรา 1,000-2,000 กิโลกรัมต่อไร่ สาเหตุที่ใช้สูตรแตกต่างกันเป็นเพราะสภาพดินของพื้นที่เขตบางขุนเทียนมีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น เพราะเป็นพื้นที่รองรับน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาทำให้มีการ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

สะสมของธาตุอาหารอยู่มาก และเป็นพื้นที่ที่คิดทะเลมีการแพร่ของน้ำเค็มเข้ามาในพื้นที่ สำหรับปุ๋ยอินทรีย์ที่ใส่ส่วนใหญ่เป็นมูลวัวเนื่องจากหาได้ง่ายเมื่อเทียบกับมูลสัตว์ชนิดอื่น

การกำจัดแมลงค้ำหนามและหนอนหัวดำ พบว่าเกษตรกรใช้แตนเบียนกำจัด ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักพัฒนาคุณภาพดินค้าเกษตร (ม.ป.ป.: แผ่นพับ) ใช้ชีววิธี โดยใช้ตัวห้ำตัวเบียน เช่น แมลงหางหนีบ แตนเบียนแมลงค้ำหนาม และเชื้อเมตาไรเซียมในการกำจัดแมลงค้ำหนาม และสอดคล้องกับกรมวิชาการเกษตร(2555: 9-11) ที่ใช้วิธีปล่อยแตนเบียนไข่ไตรโคแกรมมากำจัดหนอนหัวดำ

การเก็บเกี่ยวมะพร้าวของเกษตรกรจะใช้ไม้สอยเป็นส่วนใหญ่ และสังเกตมะพร้าวที่พร้อมเก็บเกี่ยวด้วยวิธีการนับอายุของผลมะพร้าวโดยจะเว้นระยะการเก็บเกี่ยวห่างกัน 20-24 วัน ซึ่งสอดคล้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร(2537: 41-43) พบว่า การนับอายุของมะพร้าวอ่อนที่พร้อมเก็บเกี่ยวปกติ คือ 20-25 วันต่อครั้ง

สำหรับราคามะพร้าวจะถูกกำหนดโดยผู้รับซื้อเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปริยาพรรณ งามัย (2531: 86) พบว่า ด้านการตลาดมะพร้าวพ่อค้าคนกลางมีบทบาทในการกำหนดราคา และสอดคล้องกับกิตติศักดิ์ พูนสิน (2546: 76) พบว่า โครงสร้างตลาดมะพร้าวอ่อนของอำเภอคำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ผู้รับซื้อแต่ละรายไม่มีการแข่งขันกันในการรับซื้อ แต่จะแข่งขันกันด้วยการให้บริการต่างๆ การตลาดลักษณะนี้จะมีความสะดวกแก่เกษตรกร คือ ไม่ต้องหาตลาดเอง ไม่เสียเวลาจำหน่าย มีพ่อค้าประจำมารับซื้อ ซึ่งจะสอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรที่พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุมากและสมาชิกในครอบครัวน้อย และบางรายประกอบอาชีพอื่นควบคู่ไปด้วย การตลาดลักษณะนี้จึงมีความเหมาะสมกับเกษตรกร

ส่วนการแปรรูป พบว่ามีเกษตรกรเพียงหนึ่งในห้าเท่านั้นที่ทำการแปรรูป แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีเวลาและไม่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มมูลค่าสินค้ามากเท่าที่ควร

4. การรวมกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าว เขตบางขุนเทียน

จากผลการวิจัย พบว่า มีเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว เขตบางขุนเทียนมากกว่าครึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าว แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรเริ่มให้ความสนใจในการรวมกลุ่มมากขึ้นจากอดีตที่ไม่มีการรวมกลุ่มเลย กลุ่มที่จัดตั้งขึ้นเป็นลักษณะกลุ่มแบบเป็นทางการ

ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการรวมกลุ่มของเกษตรกร จะเห็นได้ว่าเกษตรกรมีความต้องการทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และความรู้เพื่อพัฒนาผลผลิต ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอมร สุวรรณรัตน์ (2541: 107) พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มของเกษตรกรทำนา ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี และปัจจัยด้านโครงการพัฒนาของรัฐ

ด้านความพึงพอใจต่อการรวมกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าว พบว่าโดยภาพรวมสมาชิกมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แสดงว่ากลุ่มได้ตอบสนองความต้องการหรือความคาดหวังของสมาชิกได้ ซึ่งสอดคล้องกับบทที่ ขลิบทอง(2545: 72-74) กล่าวถึงความสำคัญของกลุ่มว่ามีความสำคัญโดยตรงกับสมาชิกเพราะกลุ่มเกิดขึ้นมาจากการต้องการของสมาชิกที่คาดหวังว่ากลุ่มจะสามารถช่วยตอบสนองความพอใจ และความต้องการบางอย่างให้แก่สมาชิกได้ มีเพียงความพึงพอใจต่อกติกา ระเบียบ ข้อบังคับกลุ่มและแผนการดำเนินงานของกลุ่มเท่านั้นที่อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มเพิ่งถูกจัดตั้งขึ้นได้ไม่นาน สมาชิกมีประสบการณ์ทำงานกลุ่มน้อย และสมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดข้อบังคับกลุ่มไม่มาก ทำให้ไม่เข้าใจในกระบวนการทำงานของกลุ่มอย่างชัดเจน ซึ่งจะส่งผลต่อระดับความพึงพอใจของสมาชิก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่ม พบว่า กิจกรรมที่สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมาก คือ การประชุมฝึกอบรม เกี่ยวกับผู้ปลูกมะพร้าว และมีส่วนได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินงานกลุ่มแสดงให้เห็นว่ากลุ่มมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมีการให้ผลประโยชน์แก่สมาชิก เช่น แตนเบียนหรือยาที่ใช้ในการกำจัดศัตรูมะพร้าว ส่วนเรื่องการวางแผน การกำหนดวัตถุประสงค์และการตัดสินใจพบว่า สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปราณี กล่อมจิตต์ (2553: 47) ที่พบว่าเกษตรกรกลุ่มผู้ผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษมีปัญหาด้านการมีส่วนร่วมและการดำเนินงานเช่นกัน และสอดคล้องกับความพึงพอใจต่อกติกา ระเบียบ ข้อบังคับกลุ่ม และแผนการดำเนินงานของกลุ่มที่อยู่ในระดับปานกลาง สมาชิกมีส่วนร่วมในการสนับสนุนเงิน แรงงาน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ภายในกลุ่มน้อยเป็นลำดับสุดท้าย อาจเป็นเพราะการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มจะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐเป็นส่วนใหญ่

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว เขตบางขุนเทียนกรุงเทพมหานคร ต่อการพัฒนาการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่ม

ด้านการผลิตพบว่าเกษตรกรมีปัญหาแมลงศัตรูมะพร้าวระบาดมากเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับนิธิวรรณ ดันไล้ (2548: 48) และคณัย ปัญพิทยากุล (2538: 104) ที่พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเรื่องแมลงศัตรูมะพร้าวมากเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าแมลงศัตรูมะพร้าวเป็นปัญหาสำคัญของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ ปัญหาขาดแรงงาน เป็นเพราะการทำสวนมะพร้าวไม่จำเป็นต้องใช้แรงงานดูแลมาก มักใช้แรงงานในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ กิจกรรมใดต้องใช้แรงงานมากก็จะทำการจ้าง เช่น จ้างคนเก็บเกี่ยวมะพร้าว

ด้านการตลาดโดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยเกษตรกรให้ปัญหาผลผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดมากเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของนิธิวรรณ ดันไล้ (2548: 48) และธีรณัฐ เลิศมงคลตระกูล (2545: 36) ที่พบว่าเกษตรกรในจังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดฉะเชิงเทรามีปัญหาเรื่องราคาผลผลิตมาก ในขณะที่เกษตรกรบางขุนเทียนมีปัญหาเรื่องราคาอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะเขตบางขุนเทียนอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุดทำให้ได้เปรียบเรื่องการขนส่ง และพื้นที่ปลูกมะพร้าวในเขตบางขุนเทียนมีน้อยลง เนื่องจากการขยายตัวของเขตเมืองทำให้เกษตรกรมีปัญหาผลผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ในขณะที่ต่างจังหวัดซึ่งมีพื้นที่ปลูกมะพร้าวมากกว่า และเมื่อประสบปัญหามะพร้าวล้นตลาดหรือแมลงศัตรูมะพร้าวระบาด ซึ่งทำให้ราคาผลผลิตไม่แน่นอน เกษตรกรจะได้รับผลกระทบมากกว่าเกษตรกรบางขุนเทียน

ด้านการรวมกลุ่มพบว่ากลุ่มมีปัญหาวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานของกลุ่มที่อยู่ในระดับมาก และมีปัญหาไม่มีทุนในการบริหารจัดการกลุ่มในระดับปานกลาง เป็นเพราะกลุ่มไม่ได้มีการระดมทุนจากสมาชิก จึงไม่มีงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุและอุปกรณ์ โดยวัสดุและอุปกรณ์ของกลุ่มส่วนมากได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐแต่ยังมีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปราณี กล่อมจิตต์ (2553: 47) ที่พบว่ากลุ่มเกษตรกร มีปัญหาด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และขาดเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของธันยธรณ์ ไชยปัญญา (2551: 63) ที่พบว่ากลุ่มผู้ผลิตและจำหน่ายยางพาราต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนด้านเงินทุน แสดงให้เห็นว่าปัญหาการขาดการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเงินทุนกลุ่มเป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งของกลุ่มเกษตรกรต่างๆ

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรพบว่าในด้านการผลิตส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับแมลงศัตรูมะพร้าว แสดงให้เห็นว่า แมลงศัตรูมะพร้าวเป็นปัญหาที่เกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมาก นอกจากนี้เกษตรกร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

บางส่วนได้ให้ความสำคัญด้านการพัฒนาผลผลิตมะพร้าว คือ เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่หามาหะพร้าวสายพันธุ์ใหม่ และยาที่ช่วยให้ต้นมะพร้าวเกิดผลผลิตมาก และให้เกษตรกรทำมาตรฐาน GAP

ด้านการตลาดเกษตรกรเสนอแนะให้มีการเพิ่มมูลค่าสินค้า เพิ่มโอกาสแข่งขันทางการตลาดและเพิ่มตลาดท่องเที่ยวเชิงเกษตร จากข้อเสนอแนะอาจเป็นเพราะเกษตรกรสามารถผลิติดมะพร้าวได้ในจำนวนจำกัด เนื่องจากมีพื้นที่ปลูกน้อย จึงเสนอแนะให้เพิ่มมูลค่าสินค้าเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว

ข้อเสนอแนะด้านการรวมกลุ่มพบว่า กลุ่มมีความต้องการสมาชิกและเงินทุนของกลุ่มเพิ่มขึ้น ซึ่งปัจจุบันกลุ่มมีสมาชิกเพียง 34 คนและไม่มีกระดมทุนจากสมาชิก ส่วนข้อเสนอแนะต่อเกษตรกรด้วยกันเองพบว่าต้องการให้เกษตรกรมีการรับและแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้และข่าวสารแก่กัน แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีความต้องการบริโภคข้อมูลข่าวสาร แต่ยังได้รับข้อมูลข่าวสารน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในประเด็นการรับข้อมูลข่าวสารของเกษตรกรอยู่ในระดับน้อย

6. แนวทางการพัฒนาการผลิตการตลาดและการรวมกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าวเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

จากผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาการผลิตและการตลาด พบว่า เกษตรกรมุ่งเน้นพัฒนาทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพของมะพร้าว ทั้งนี้เป็นเพราะตลาดมีความต้องการมะพร้าวสูงซึ่งเป็นจุดแข็งของเกษตรกร และมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานรัฐให้การสนับสนุนทางด้านทักษะ ความรู้ความสามารถ และปัจจัยการผลิต เช่น สารชีวภัณฑ์หรือแตนเบียนศัตรูมะพร้าว กลุ่มจึงมีการส่งเสริมเทคโนโลยีการผลิตมะพร้าวให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น ส่วนการพัฒนาคุณภาพของมะพร้าว เป็นการเพิ่มความสามารถด้านการแข่งขันในตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ กลุ่มจึงมีการส่งเสริมโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐานจีเอพี และส่งเสริมการใช้สารชีวภาพ สำหรับแนวทางการพัฒนาการรวมกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าว มีการมุ่งเน้นพัฒนาความรู้ความสามารถสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มมีประสิทธิภาพและมีความเข้มแข็งมากขึ้น จึงมีแนวทางการพัฒนาความรู้ความสามารถของสมาชิกกลุ่มโดยเจ้าหน้าที่รัฐหรือปราชญ์ชาวบ้านอย่างต่อเนื่อง มีการศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนความรู้ และมีการสร้างจิตสำนึกรักอาชีพทางการเกษตร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานของรัฐ

1) หน่วยงานควรรหาช่องทางในการส่งข้อมูลข่าวสารไปสู่เกษตรกรเพิ่มขึ้น เพราะจากผลการวิจัยเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารน้อย ซึ่งส่วนมากจะได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ 2) ควรเข้าไปให้ความรู้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เพราะจากผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมดังกล่าวยังมีการปฏิบัติน้อย 3) ควรมีการจัดทำแปลงมะพร้าวตัวอย่างเพื่อให้เกษตรกรได้ศึกษาและเห็นผลของการปฏิบัติงาน 4) ควรมีการเข้าไปส่งเสริมแบบเจาะจงในเกษตรกรรายที่ไม่ให้ความสนใจ และเป็นแหล่งเพาะฟักของศัตรูมะพร้าว 5) ควรมีการส่งเสริม และให้ความรู้ในเรื่องการเพิ่มมูลค่าผลผลิต เช่น การแปรรูป การสร้างตราสินค้าสำหรับผลิตภัณฑ์มะพร้าวจากเขตบางขุนเทียน

1.2 เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

1) ควรดูแลสวนมะพร้าวของตนเองให้ดี เพื่อให้ได้มะพร้าวที่มีคุณภาพและปริมาณตามต้องการ และไม่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของศัตรูมะพร้าว 2) ควรมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรเพิ่มขึ้นจากสื่อต่างๆ รอบตัว หรือแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเกษตรกร เพื่อรับทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่ออาชีพ 3) ควรมีการแปรรูปผลผลิต เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า ซึ่งจะช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าการจำหน่ายมะพร้าวทั้งผล 4) ควรให้สมาชิกกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าวมีส่วนร่วมในกำหนดข้อบังคับ กติการ่วมกันของกลุ่ม แผนดำเนินการกลุ่ม และการสื่อสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกเกิดความเข้าใจตรงกัน และมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของกลุ่มมากขึ้น 5) ควรมีการบูรณาการความรู้ใหม่ เกษตรกรคลื่นลูกใหม่ เช่น ลูกหลานของเกษตรกร ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ข้อมูลข่าวสารไปสู่เกษตรกรรายอื่นๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพมะพร้าวอ่อนร่วมถึงการใช้เทคโนโลยีการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกรในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร เพื่อเพิ่มผลผลิตมะพร้าว

2.2 ควรศึกษาด้านการแปรรูปมะพร้าวอ่อน เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตมะพร้าวให้มากขึ้น

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มในการผลิตมะพร้าวและการจัดการด้านการตลาดมะพร้าวอ่อนของเกษตรกรในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการตลาด

2.4 ควรศึกษาอัตราการใส่ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ที่เหมาะสมกับสภาพดินในเขตพื้นที่บางขุนเทียน เพื่อให้ได้ผลผลิตมะพร้าวคุ้มค่ากับการลงทุน

2.5 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตบางขุนเทียน เพื่อสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรชาวสวนมะพร้าวในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร (2537) คู่มือการสอนเรื่องการปลูกมะพร้าวอ่อน (อัดสำเนา)

กรมส่งเสริมการเกษตร (ม.ป.ป.) มะพร้าวและการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์มะพร้าว กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุม

สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

กรมวิชาการเกษตร (2555) “หนอนหัวดำศัตรูร้ายทำลายมะพร้าว” วารสารผลิใบ 15, 16 (กรกฎาคม) : 9-11

กลุ่มเกษตรสัญจร (2541) มะพร้าวน้ำหอม กรุงเทพมหานคร สหมิตรการพิมพ์

กิตติศักดิ์ พูนสิน (2546) “การศึกษาโครงสร้างตลาดมะพร้าวอ่อนในระดับผู้ผลิต อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ปี 2544” วิทยานิพนธ์ปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณีย์ ปัญญาพิทยากุล (2538) “ความคิดเห็นต่อการผลิตมะพร้าวอ่อนเป็นพืชทดแทนข้าวนาปรังของเกษตรกร ในอำเภอมืองจะเช็งเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา” กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชนากรณ์ เทียนน้อย (2547) “ระบบการผลิตมะพร้าวน้ำหอมในเขตที่ราบลุ่มภาคกลาง และภาคตะวันตกของประเทศไทย” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพืชสวน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

- ชั้นขรรค์ไชยบัญชา (2551) “การรวมกลุ่มผู้ผลิตและจำหน่ายยางพาราในเขตตำบลแม่กา อำเภอมือเมือง จังหวัดพะเยา”
วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- ธีรบุษ เลิศมงคลตระกูล (2545) “การวิเคราะห์ทางการเงินของการลงทุนและระยะเวลาปลูกทดแทนที่เหมาะสมของการ
ปลูกมะพร้าวอ่อนในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- นที ขลิบทอง (2545) “กลุ่ม กระบวนการกลุ่ม และพฤติกรรมบุคคล” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาของคึกกรพัฒนาเพื่อการ
ส่งเสริมการเกษตร หน่วยที่ 8* มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและ
สหกรณ์
- นิธิวรรณ ดันไต้ (2548) “การผลิตและการตลาดมะพร้าวอ่อนของเกษตรกรในจังหวัดฉะเชิงเทรา” วิทยานิพนธ์ปริญญา
เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปรียารรณ ภวัมย์ (2531) “การวิเคราะห์การผลิต การใช้ประโยชน์ และการตลาดของมะพร้าวและผลิตภัณฑ์มะพร้าว”
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ม.ป.ป.) “การปลูกมะพร้าว” ค้นคืนวันที่ 15 มกราคม 2556 จาก www.eto.ku.ac.th/neweto/e-book/plant/tree_fruit/cocunutpuk.pdf
- สำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร (ม.ป.ป.) “การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูมะพร้าว” (แผ่นพับ)
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2538) *สถิติสินค้าเกษตรในประเทศไทย ปี 2538* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- อมร สุวรรณรัตน์ (2541) “ปัจจัยการรวมกลุ่มและการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรทำนาตะโหมด ตำบลตะโหมด
จังหวัดพัทลุง” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช